DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

3. oktober 2002 *

I sag C-347/00,

angående en anmodning, som Juzgado de lo Social n° 3 de Orense (Spanien) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Ángel Barreira Pérez

mod

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra r) og s), og artikel 46, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige

* Processprog: spansk.

erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne M. Wathelet (referende dommer) og A. Rosas,

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Barreira Pérez ved abogado A. Vázquez Conde

— den spanske regering ved M. López-Monís Gallego, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved H. Michard og I. Martínez del Peral, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 7. marts 2002 er afgivet mundtlige indlæg af Barreira Pérez ved A. Vázquez Conde, af Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) ved abogado A.J. Cea Ayala, af den spanske regering ved L. Fraguas Gadea, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved I. Martínez del Peral,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 6. juni 2002,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 17. juli 2000, indgået til Domstolen den 20. september 2000, har Juzgado de lo Social n° 3 de Orense i medfør af artikel 234 EF forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra r) og s), og artikel 46, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag anlagt af Ángel Barreira Pérez mod Instituto Nacional de la Seguridad Social (herefter »INSS«) vedrørende fastsættelsen af dennes ret til alderspension efter spansk lovgivning.

Retsregler

Nationale bestemmelser

3 I henhold til artikel 161, stk. 1, litra b), i den almindelige lov om social sikring, som ændret og godkendt ved kongeligt dekret nr. 1/1994 af 20. juni 1994 (BOE nr. 154 af 29.6.1994, herefter »den almindelige lov om social sikring«), er erhvervelsen af retten til alderspension betinget af, at der er indbetalt bidrag i mindst 15 år, heraf mindst to år inden for de sidste 15 år forud for erhvervelsen af retten.

4 Alderspensionens størrelse afhænger af de bidrag, som den forsikrede har indbetalt, og af længden af de tilbagelagte perioder. I henhold til artikel 163 i den almindelige lov om social sikring fastlægges beløbet på den måde, at der på de relevante basisbeløb anvendes følgende procentsatser:

— 50% for de første 15 år

— 3% for hvert yderligere år fra og med det 16. år til og med det 25. år

— 2% for hvert yderligere år fra og med det 26. år, hvor der er indbetalt bidrag,

den samlede procentsats, der anvendes på basisbeløbet, kan ikke overstige 100%.

5 Artikel 9, stk. 4, i den ministerielle bekendtgørelse af 18. januar 1967 om anvendelses- og gennemførelsesbestemmelser for alderdomsydelsen (BOE nr. 22 af 26.1.1967, herefter »den ministerielle bekendtgørelse«) bestemmer følgende:

»Det antal år, hvori hver arbejdstager har indbetalt bidrag, fastlægges på grundlag af bidragsperioder fra den 1. januar 1967 og fremad efter den nugældende almindelige ordning, i givet fald tillagt bidragsperioder efter de tidligere ordninger for alderdoms- og invalideforsikring og for gensidig arbejdsforsikring.

Bidragsperioderne efter de tidligere ordninger for alderdoms- og invalideforsikring og for gensidig arbejdsforsikring medregnes efter de regler, der er fastsat i den anden overgangsbestemmelse.«

6 For så vidt angår bidragsperioder, der ligger forud for den 1. januar 1967, bestemmes følgende i stk. 3 i den anden overgangsbestemmelse i den ministerielle bekendtgørelse:

»a) Bidragene medregnes på grundlag af de bidrag, der faktisk er indbetalt i perioden mellem den 1. januar 1960 og den 31. december 1966, til én eller begge førnævnte ordninger, men når bidragsperioderne falder sammen, tæller de kun som én.

b) Til det i litra a) nævnte antal dage, for hvilket der er indbetalt bidrag, skal der i givet fald lægges det antal år eller dele af år, der godskrives arbejdstageren i forhold til den alder, han havde nået den 1. januar 1967, efter følgende tabel, [...]

c) Antallet af dage i den bidragsperiode, der er omhandlet i litra a), i givet fald tillagt det antal dage, der svarer til de dele af år, der følger af tabellen i litra b), og de dage, for hvilke der er indbetalt bidrag efter den almindelige ordning for social sikring efter den 1. januar 1967, divideres med 365 med henblik på at fastlægge antallet af bidragsår, hvoraf procentsatsen for pensionen afhænger, og en eventuel del af et år, ligestilles med en bidragsperiode på et fuldt år, uanset hvor mange dage delen omfatter.«

7 I medfør af ovennævnte tabel tildeles arbejdstageren en bidragsperiode på mellem 30 år og 318 dage (for en arbejdstager på 65 år) og 250 dage (for en arbejdstager på 21 år), der afhænger af den alder, arbejdstageren havde nået den 1. januar 1967.

8 Denne periode medregnes ikke ved beregningen af den minimumsperiode på 15 år, der er en betingelse for erhvervelse af retten til alderspension.

Fællesskabsbestemmelser

9 Artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71 indeholder følgende definition:

»[U]dtrykket »forsikringsperioder« [betyder] bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de

er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder.«

10 For så vidt angår definitionen af »beskæftigelsesperioder« og af »perioder med selvstændig virksomhed« henvises i artikel 1, litra s), i forordning nr. 1408/71 med samme ordlyd til den nationale lovgivning, hvorefter perioderne er tilbagelagt.

11 Artikel 45 i forordning nr. 1408/71, som er indeholdt i kapitel 3, der har overskriften »Alderdom og dødsfald (pensioner)«, i forordningens afsnit III, opstiller princippet om sammenlægning af forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter hver medlemsstats lovgivning, med henblik på erhvervelse, bevarelse og generhvervelse af ret til ydelser.

12 Artikel 46 i forordning nr. 1408/71 indeholder regler vedrørende fastsættelse af pension. Når en person kun har ret til ydelsen i en medlemsstat, såfremt forsikrings- eller bopælsperioder, der tilbagelagt i to eller flere medlemsstater, sammenlægges, bestemmer artikel 46, stk. 2, følgende:

»a) Den kompetente institution beregner det teoretiske beløb for den ydelse, som den pågældende ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i de medlemsstater, hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet af, havde været tilbagelagt i den omhandlede medlemsstat og efter den lovgivning, der gælder for den pågældende institution på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes. Såfremt ydelsesbeløbet efter nævnte lovgivning er uafhængigt af længden af de tilbagelagte perioder, anses dette beløb for at være det i nærværende litra omhandlede teoretiske beløb.

b) Den kompetente institution fastsætter derefter det faktiske beløb for ydelsen på grundlag af det i litra a) nævnte teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og den samlede længde af de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i alle de berørte medlemsstater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.«

Tvisten i hovedsagen

13 Ángel Barreira Pérez, der er spansk statsborger, har arbejdet i Tyskland og Spanien. Han gjorde i oktober 1999, i en alder af 65 år, krav på sin ret til pension efter tysk og spansk lovgivning.

14 Da Ángel Barreira Pérez havde indbetalt bidrag for 4 501 dage i Tyskland mellem juni 1963 og marts 1975, var han berettiget til en selvstændig tysk alderspension, dvs. uden at der skulle tages hensyn til forsikringsperioder tilbagelagt efter spansk lovgivning, og følgelig uden at de regler om sammenlægning og forholdsmæssig beregning, der er omhandlet i artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, fandt anvendelse.

15 Det var derimod nødvendigt at sammenlægge samtlige de forsikringsperioder, som han havde tilbagelagt i Tyskland og Spanien, i medfør af artikel 45 i forordning 1408/71, med henblik på erhvervelse af ret til spansk pension, idet de perioder, der var tilbagelagt i Spanien, ikke dækkede den nødvendige minimumsperiode på 15 år.

16 De forsikringsperioder, der er tilbagelagt i Spanien, udgør således 5 344 dage, hvortil skal lægges 3 005 dage, der svarer til fiktive bidrag, som i henhold til den anden overgangsbestemmelse, stk. 3, litra b), i den ministerielle bekendtgørelse godskrives forsikringstageren i forhold til den alder, han havde nået den 1. januar 1967.

17 INSS beregnede det teoretiske beløb for ydelsen efter artikel 46, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 ved til den bidragsperiode på 9 395 dage, der faktisk var tilbagelagt i Spanien og Tyskland (5 344 + 4 051), at tillægge den fiktive bidragsperiode på 3 005 dage, der tildeles arbejdstageren i medfør af den spanske lovgivning, som beskrevet i præmis 16 i denne dom.

18 INSS medregnede imidlertid ikke denne fiktive bidragsperiode ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse efter artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71. Det betød, at perioden hverken lagdes til den bidragsperiode på 5 344 dage, der var tilbagelagt i Spanien, og som var opført i tælleren, eller til den bidragsperiode på 9 395 dage, der var tilbagelagt i de to medlemsstater, og som var opført i nævneren i den koefficient, hvormed det teoretiske beløb for alderdomsydelsen skulle ganges for at fastsætte det faktiske beløb, hvorfor den koefficient, som INSS anvendte, var lavere end den, der ville være blevet anvendt, hvis den fiktive bidragsperiode var blevet medregnet ved anvendelsen af reglen om forholdsmæssig beregning.

19 Ángel Barreira Pérez indbragte en klage over INSS' afgørelse om at fastsætte hans alderspension på dette grundlag.

20 Da Juzgado de lo Social n° 3 de Orense var af den opfattelse, at afgørelsen af tvisten i hovedsagen forudsatte en fortolkning af den fællesskabsret, der finder anvendelse, udsatte den sagen og forelagde Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 1, litra r) og s), [i forordning nr. 1408/71] fortolkes således, at det retlige begreb »forsikringsperioder« også omfatter sådanne perioder, hvor der ikke faktisk er indbetalt bidrag, men som efter de nationale bestemmelser i en medlemsstat medregnes med henblik på at fastlægge det antal år, hvor der er betalt bidrag, og som igen er bestemmende for det alderspensionsbeløb, der er fastsat i statens egen lovgivning?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, ønskes det oplyst, om artikel 46, stk. 2, litra b), [i forordning nr. 1408/71] skal fortolkes således, at udtrykket »længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden« også omfatter sådanne fiktive bidragsperioder, der udgøres af perioder, der ligger før forsikringsbegivenhedens indtræden, men som i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning skal medregnes som bidragsperioder med henblik på fastsættelsen af alderspensionens størrelse?«

Det første spørgsmål

21 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, litra r) og s), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at forsikringsperioder i den forstand, hvori udtrykket anvendes i nævnte forordning,

omfatter tillægsperioder som dem, der er omhandlet i den spanske lovgivning, og som tildeles i forbindelse med fastsættelsen af pensionsrettigheder for at tage hensyn til rettigheder, der er under optjening i henhold til gamle alderdomsforsikringsordninger, der i dag er ophævet.

22 Indholdet af begrebet »forsikringsperioder« er defineret i artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71, hvorefter der ved dette begreb forstås »bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder«.

23 Det følger heraf, at definitionen dækker forsikringsperioder som fastlagt alene i henhold til national lovgivning, herunder perioder, der efter denne lovgivning ligestilles med forsikringsperioder, hvorved det dog er en forudsætning, at der sker en iagttagelse af artikel 39 EF og 42 EF.

24 Det fremgår i den forbindelse af sagen, at tildelingen af de tillægsperioder, der er omhandlet i stk. 3 i den anden overgangsbestemmelse i den ministerielle bekendtgørelse, generelt har til formål at sikre de rettigheder — i forhold til den berettigedes alder den 1. januar 1967 og i henhold til en fast tabel, der er fastsat herfor — der er under optjening i henhold til de gamle pensionsordninger, og som arbejdstageren ellers ville miste.

25 Selv om tillægsperioderne ikke medregnes ved beregningen af den minimumsperiode, der er en betingelse for erhvervelse af retten til alderspension, lægges de ikke desto mindre til de faktiske forsikringsperioder ved beregningen af pensionsbeløbet.

26 De tillægsperioder, der er omhandlet i hovedsagen, må under disse omstændigheder anses for at være forsikringsperioder i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71.

27 Denne fortolkning bekræftes endvidere af det forhold, at de kompetente spanske myndigheder medregner de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, ved beregningen af det teoretiske beløb for alderspensionen efter artikel 46, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71.

28 Ifølge artikel 46, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 beregnes det teoretiske beløb for alderdomsydelsen, som om samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i de medlemsstater, hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet af, havde været tilbagelagt i den omhandlede medlemsstat og efter den lovgivning, der gælder for den kompetente institution i medlemsstaten på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes. Der skal imidlertid ved anvendelsen af artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 henses til begrebet forsikringsperioder, der er fastlagt i artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71 (jf. dom af 9.12.1993, forenede sager C-45/92 og C-46/92, Lepore og Scamuffa, Sml. I, s. 6497, præmis 17 og 19). Som understreget af generaladvokaten i punkt 39 i dennes forslag til afgørelse, skulle de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, ikke medregnes ved beregningen af det teoretiske beløb, hvis de ikke blev betragtet som forsikringsperioder.

29 Det første spørgsmål må herefter besvares med, at artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at forsikringsperioder i den forstand, hvori udtrykket anvendes i nævnte forordning, omfatter tillægsperioder som dem, der er omhandlet i den spanske lovgivning, og som tildeles i forbindelse med fastsættelsen af pensionsrettigheder for at tage hensyn til rettigheder, der er under optjening i henhold til gamle alderdomsforsikringsordninger, der i dag er ophævet.

Det andet spørgsmål

30 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at tillægsperioder som dem, der er omhandlet i den spanske lovgivning, og som tildeles i forbindelse med fastsættelsen af pensionsrettigheder for at tage hensyn til de rettigheder, der er under optjening i henhold til gamle alderdomsforsikringsordninger, der i dag er ophævet, skal medregnes ved beregningen af det faktiske pensionsbeløb.

31 INSS og den spanske regering har anført, at de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, ikke er tidsmæssige perioder. Men når de lægges til de faktiske forsikringsperioder ved erhvervelsen af retten til pension, skal de anses for at ligge efter forsikringsbegivenhedens indtræden.

32 Der skal i den forbindelse henvises til dom af 26. juni 1980, Menzies (sag 793/79, Sml. s. 2085), hvori Domstolen fastslog, at en »tillægsperiode«, som ifølge lovgivningen i en medlemsstat medregnes til de forsikringsperioder, der er tilbagelagt forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, for i tilfælde af forsikringstagerens tidlige invaliditet eller død at forhøje ydelsen, skal tages i betragtning ved beregning af det teoretiske beløb efter artikel 46, stk. 2, litra a), men ikke ved beregning af det faktiske beløb for ydelsen efter artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71.

33 Den spanske regering har tilføjet, at ligestilling af de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, med forsikringsperioder med henblik på beregningen af

den forholdsmæssige spanske pension risikerer at medføre en alvorlig økonomisk uligevægt og at omdanne den spanske sociale sikringsordning til en magnet for personer, der ønsker at opnå en betydelig forhøjelse af deres pension.

34 Tillægsperioder som dem, der er omtvistet i hovedsagen, skal, i modsætning til det af INSS og den spanske regering anførte, anses for at være forsikringsperioder, der er tilbagelagt forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71.

35 Det fremgår allerede af præmis 24 i denne dom, at tildeling af de tillægsperioder, der er omhandlet i de spanske overgangsbestemmelser, og som er omtvistet i hovedsagen, netop har til formål at sikre de rettigheder, der er under optjening i henhold til de gamle alderdomsforsikringsordninger. Disse perioder ligger således nødvendigvis forud for pensionsalderens indtræden.

36 Det forhold, at perioderne først tildeles ved fastsættelsen af pensionen, modsiger ikke denne vurdering, idet det samme er tilfældet for samtlige faktiske forsikringsperioder, der medregnes ved beregningen af det teoretiske og det faktiske beløb efter artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71.

37 Det forhold, at de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, ikke kan fastsættes tidsmæssigt, således at de kan falde sammen med forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i en anden medlemsstat, er heller ikke til hinder for, at de medregnes ved beregningen af pensionen. Det fremgår af artikel 15, stk. 1, litra e), i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 118/97, at det, dersom det tidsrum, i hvilket visse forsikrings-

eller bopælsperioder er tilbagelagt efter en medlemsstats lovgivning, ikke kan fastslås med bestemthed, antages, at disse perioder ikke falder sammen med forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning, og de skal medregnes ved sammenlægning af perioder, for så vidt de kan komme i betragtning i dette øjemed.

38 Det skal derfor fastslås, at i et tilfælde, som det i hovedsagen foreliggende, hvor de tillægsperioder, der anerkendes af den gældende nationale lovgivning, ligger forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, skal disse perioder medregnes ikke blot ved beregningen af det teoretiske beløb efter artikel 46, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, men også ved beregningen af det faktiske ydelsesbeløb, således som det i øvrigt udtrykkeligt fremgår af udtrykket »forsikring- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt [...] forud for forsikringsbegivenhedens indtræden« i artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 (jf. i denne retning dom af 18.2.1992, sag C-5/92, Di Prinzio, Sml. I, s. 897, præmis 54).

39 Dette indebærer, at det faktiske beløb skal beregnes på grundlag af samtlige fiktive bidragsperioder, herunder de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, som ligger forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og som lægges til eller ligestilles med de faktiske forsikringsperioder efter den lovgivning, der gælder for den kompetente institution.

40 I øvrigt ville en arbejdstager, der som Ángel Barreira Pérez har udøvet sin ret til fri bevægelighed, og for hvem, det er nødvendigt at sammenlægge forsikringsperioder, der er tilbagelagt i to eller flere medlemsstater, ved fastsættelsen af pensionsrettigheder, blive stillet ringere, såfremt de tillægsperioder, der er omtvistet i hovedsagen, ikke medregnes ved beregningen af det faktiske beløb. Den pågældende person fratages nemlig det tillæg, som han ville være blevet tildelt, såfremt han havde tilbagelagt hele sin karriere efter lovgivningen i den kompetente medlemsstat, hvilket i den foreliggende sag, således som den forelæggende ret har fastslået, resulterer i, at koefficienten for beregningen af den forholdsmæssige ydelse fastsættes til 0,5685 i stedet for 0,6733.

41 Af fast retspraksis fremgår imidlertid, at målet for artikel 39 EF-42 EF ikke ville blive nået, hvis arbejdstagerne i Fællesskabet ved at udøve denne ret skulle miste de sociale fordele, som sikres dem ved en medlemsstats lovgivning. Dette vil nemlig kunne afholde disse arbejdstagere fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, hvilket vil være en hindring for virkeliggørelsen af dette princip (jf. bl.a. dom af 15.10.1991, sag C-302/90, Faux, Sml. I, s. 4875, præmis 27).

42 Det andet spørgsmål må herefter besvares med, at artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at tillægsperioder som dem, der er omhandlet i den spanske lovgivning, og som tildeles i forbindelse med fastsættelsen af pensionsrettigheder for at tage hensyn til de rettigheder, der er under optjening i henhold til gamle alderdomsforsikringsordninger, der i dag er ophævet, skal medregnes ved beregningen af det faktiske pensionsbeløb.

Den tidsmæssige begrænsning af dommens virkninger

43 Den spanske regering har nedlagt påstand om, at Domstolen, såfremt de præjudicielle spørgsmål besvares bekræftende, fastslår, at dommens virkninger ikke har tilbagevirkende kraft, idet regeringen har gjort gældende, at et bekræftende svar risikerer at medføre en alvorlig økonomisk uligevægt for den nationale sociale sikringsordning. Den har anført, at personer, der har indbetalt bidrag mellem 1960 og 1966 i en medlemsstat, vil kunne opnå en betydelig forhøjelse af den pension, de har ret til i Spanien.

44 I denne forbindelse må der henvises til Domstolens praksis, hvorefter den fortolkning, som Domstolen foretager af en fællesskabsretlig regel under udøvelse af sin kompetence i henhold til artikel 234 EF, belyser og præciserer betydningen

og rækkevidden af den pågældende regel, således som den skal forstås og anvendes, henholdsvis burde have været forstået og anvendt fra sin ikrafttræden. Heraf følger, at den således fortolkede regel kan og skal anvendes af retten endog i forbindelse med retsforhold, der er stiftet og består, før der afsiges dom vedrørende fortolkningsanmodningen, såfremt betingelserne for at forelægge en tvist om anvendelsen af den nævnte regel i øvrigt er opfyldt (jf. bl.a. dom af 4.5.1999, sag C-262/96, Sürül, Sml. I, s. 2685, præmis 107).

45 Domstolen vil kun undtagelsesvis under anvendelse af et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er knæsat i Fællesskabets retsorden, finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig den således fortolkede bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold (jf. dommen i Sürül-sagen, præmis 108).

46 I den foreliggende sag skal det — uafhængigt af størrelsen og den tidsmæssige udstrækning af de af den spanske regering hævdede negative finansielle konsekvenser for den nationale sociale sikringsordning — fastslås, at fortolkningen af artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 efter dommen i Di Prinzio sagen — der i øvrigt ikke indeholder nogen tidsmæssige begrænsninger af dens virkninger — vedrørende de betingelser, hvorunder fiktive forsikringsperioder skal medregnes ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse, ikke medførte en sådan retsusikkerhed, at de berørte grupper kunne tage så alvorligt fejl af fællesskabsrettens rækkevidde. Bestemmelserne i artikel 1, litra r) og s), i forordning nr. 1408/71, der — som det fremgår af præmis 23 i denne dom — udtrykkeligt henviser til den nationale lovgivning, har endvidere været genstand for en langvarig og fast retspraksis.

47 Der findes derfor ikke grundlag for at begrænse dommens tidsmæssige virkninger.

Sagens omkostninger

48 De udgifter, der er afholdt af den spanske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Juzgado de lo Social n° 3 de Orense ved kendelse af 17. juli 2000, for ret:

1) Artikel 1, litra r), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, skal fortolkes således, at forsikringsperioder i den

forstand, hvori udtrykket anvendes i nævnte forordning, omfatter tillægsperioder som dem, der er omhandlet i den spanske lovgivning, og som tildeles i forbindelse med fastsættelsen af pensionsrettigheder for at tage hensyn til rettigheder, der er under optjening i henhold til gamle alderdomsforsikringsordninger, der i dag er ophævet.

2) Artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 118/97, skal fortolkes således, at tillægsperioder som dem, der er omhandlet i den spanske lovgivning, og som tildeles i forbindelse med fastsættelsen af pensionsrettigheder for at tage hensyn til de rettigheder, der er under optjening i henhold til gamle alderdomsforsikringsordninger, der i dag er ophævet, skal medregnes ved beregningen af det faktiske pensionsbeløb.

Jann Wathelet Rosas

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 3. oktober 2002.

R. Grass

Justitssekretær

P. Jann

Formand for Første Afdeling